

Tiiu Jüriado

Luule on ime

2006

Tiiu Jüriado
Luule on ime

Koostanud Helina Alver
Toimetanud Anne-Mari Alver
Kujundanud Lea Sõmer
Illustratsioonid Liia Lüdig-Algvere
Autori foto Kaarel Jüriado

ISBN 9985-9646-0-8

© Tiiu Jüriado ja Promeno OÜ

Trükk: OÜ Greif

JUUA ARMASTUSE PEEKREIST

Ma laulan ülistuslaulu,
ma laulan püstipäi,
ma laulan kõigest sellest,
mis hinge sinust jäi.

Ma laulan kaunist laulu
oma tundest vägevast,
mis sunnib laule looma,
kuigi sina ei tahagi vast.

Ma laulan igavest laulu,
ei see must kunagi kao.
Ma laulan sellest, et mina
sain õnnest suurema jao.

Miski sunnib mind –
su juurde tulen taas.
Kui pühaduse ligi hoian ennast.
Nüüd laulan jälle,
omaette taas
ja uurin salapärast sisepinnast:
miks, aknad pärani ja lahtised,
ei mõista sageli ma
iseennast?
Miks on mus täitumatuid tahtmisi
ja puudust tunnen ilust,
hinge vennast?
Las peagi lumi katab
mäed ja linnad, maad,
kuid ärgu külmus
tungigu mu sisse.
Ma palun, et mu
tung ja loomelaad
ei sureks sinu
pikka vaikimisse.

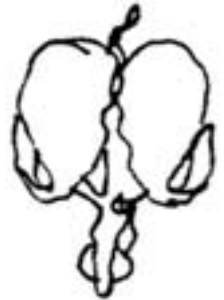

Ava mu süda

Arvo Pärtile

Ava, jah, mu süda,
las voolab sinna rõõm!
Ma juba pikka aega olnud janus.
Ava, veel ja veel ja veel
ma tahan õilmitseda
ja sel on sinu panus.

Avad neidki uksi,
mis on roostes olnud,
kuigi see mu hinge kriibib -
aga sel on äratuse jõud.
Sinu uhkeis purjeis laev
hingejõgedel mul triivib.

Avali su hing
muusikas, mis äratab
kõiki, kes on sinna teel,
kus sa oled juba ammu
ootamas meid andja väega,
kaasas lummas helikeel.

Mind ei ole olemas su jaoks.
Ometi ma kiirgan sinu poole.
Soovin, et su tõke ära kaoks,
annaksid end usalduse hoolde.

Kummardada kaugeid iidoleid
on sul kombeks ikka olnud.
Minu jaoks sa olid ammu leid,
ja ka kadedust mus polnud.

Nägin sinu külgi paremaid,
märkamata jätsin puudused.
Aga sina jagad puid ja maid
jättes märkamata uudsuse.

Mis võib juhtuda, kui märkad mind,
tunnustad ja andeks annad patud?
Külatab sel juhul muutus sind -
imemaale minuga sa satud...

Mind ei ole olemas su jaoks.
Ometi ma kiirgan sinu poole.
Soovin, et su tõke ära kaoks,
annaksid end usalduse hoolde.

Ma tean, sa kord äkitselt tuled -
olen näinud su tulekust und.
Kuid enne siit lahkuvad kured,
maa juua saab mitut veel lund.

Veel otsid mind võõrastel teedel
ja kustuvad mitmed su tähed,
kuid ükskord, kui kaetud on peegel,
sa leidma mind taevasse lähed.

Seal kohtume kindlasti, armas
sest usk tõstis valguse tiibu.
Siis, palun, sa ole nii varmas
ja minusse lõplikult liibu.

Sa tahad lõõmavaid tundeid
ja radu, mis märke viivad,
lisaks säravaid andeid,
mis sulle annaksid tiivad.

Samas soovid vaikust, rahu,
et settiksid, selgiksid eod -
sest kõik su ellu ei mahu,
päril tühjad vahel on peod.

Sa tahad põrgut ja taevast
tunda just leppimisvalu,
et vabaks saada sest vaevast,
mis annab vaenule alust.

Nii tahadki iluvalu
nutta kõik viimseni vabaks,
et mure ja kohutav äng
sind homme jalust ei rabaks.

Sa meeldid mulle,
vaid sina olid puudu,
ma sinu südant
lauludega puutun.
Võid anda mulle sõimu,
kiitu, vaikimist -
pean kalliks ma
su ilmas olemist.
Kõik ümberringi
täis on sinu hinge,
lood minus vajaliku
loomispinge,
et unes näha
liblikate hetkesööstu -
mu õnn vaid hetkeks
ainult ööstub.

Kinni jäin
su tõdede noota,
siplen, rabelen,
tahaksin loota,
tulles vabastad
üksindusvõrgust,
jooksin su kruusist
isegi mõrgust.
Ela ja ole,
tiivad löö särama,
muidu võib juhtuda,
kaon veel ära ma.
Lendame
teineteist toetades
lendame maailma
helides.
Saadame prootoneid
meeltesse,
põimime aatomeid
keeltesse.
Polegi vaja
põimuda huultesse,
sõuda taeva,
sõnusse suurtesse.
Oskan täna
elada teadmises -
kulg seisneb
mõtete
õiges seadmises.

Sulle luuleaia ma rajasin,
umbrohuta, ebamaise
ja müüridki püsti ajasin,
eestilikud ehk paesed.
Umbrohi ent tuli ikkagi -
ei kuhugi siiski ta jää,
hingelt vaese ja rikkagi
kattis rohi, külm kui jää.
Ent neil, kel süda on soe,
jää hakkas kohe sulama.
Nad said headest mõtetest toe,
minagi mõtted sain vulama.
Heades mõtetes kümblen tänagi,
lendan sinna, kus kuu ja tähed.
Sinna tuled ehk sinagi,
ma kurvastan, kui ära lähed!

Volens nolens

Kindlasti ma asjata
sulle siin ei laula.
Tahtmatult ka teistele
katan luulelaua.

Tõlgin sind ma endasse
saamatult, kuid hellalt.
Südames on rõõmutunnid,
kaugel veel on hallad.

Armastus –

Oodatud ja kiidetud,
erinevalt mõistetud,
alati kohal olev –

Arm astus...

(juba)

Armastus –
isetu ja võitmatu,
lihtne üksnes raamatus.
Müstiline tunne,
tema kutsun
(tule!)

Arm astus –
juba ammu,
igiammu
Su juurde.

(ometi!)

Juua armastuse peekreist

Kui usaldate armastust,
siis usaldate elu.

Aga uskumatud kunagi
teiste õnne vist ei talu.

Seepärast tuleb uskuda,
et headus elab veel.
Temal suus on ainult
armastuse keel.

Kui armastust ei usalda,
siis troostitu näib kulg.

Vaid headus usub alati
ja kannab rinnus tuld.

Arm valgustab ka pimedas
ja toidab eluleeki.

Sa tõsta üles kõrgele
vaid armastuse peekrid.

Tulin siia allikale,
kaasas kurbust palju,
sest on elu vahel kale,
vastutuul nii valju.

Mul on kaasas siiras tahe
anda kurjus vabaks.
Tahan, et see vesi jahe
minust vaevad rabaks.

Vaikus võtab üha võimust -
juba koorem kaob.
Saatus aga hetkel just
kuskil uut vist laob.

Kas tahad?

Kas tahad – võtan su käe?
Kas tahad – sügan su selga?
Kas tahad – annan sul väe?
Kas tahad – mudin su jalga?
Kas tahad – kohendan tekki?
Kas tahad – lehvitan tuult?
Kas tahad – tantsime rokki?
Kas lubad – joon su suult?
Kas usud – koos jääme vanaks?
Kui pahandad – vaiki võin olla?
Kas ihkad, et taevas sinaks –
me mõistmine võiks tulla!

Ülim armastuse vorm on tahta,
et teine oleks õnnelik.

Elus sellist
haruharva kohtab –

enamasti on ta võtjalik.

IGAL MINU RIIMIREAL ON ÕIGUS
ELU NÕUDA

Kes ma olen ehk duett Lundkvistiga:

Ma olen alati põlatud egoistide seas, kes ei suuda üksteiseta elada

kui kogunevad rahvamassid, põgenen ma tavaliselt üksindusse nagu erak

ma pole truudusetu: ehana ulatan alati koidule käe

ma loobun võimust, vastutus on individuaalne nähtus ja ma oskan õppida oma vigadest, aga see pole tänapäeval kombeks

ma eelistan tarku vanu inimesi ja rikkumata hingega lapsi, kroonikakangelased ei elagi väarikaks kuulsusehaiguse tõttu

ma olen immuunne solvajate suhtes, ilma solvumisgeenita ei saa ju kellegi peale pahaseks saada

ma jälestan põhimõttelagedust nagu ka lausomakasujüngreid, sama kehtib ka turueitede kohta

ma olen vaevatud ja viletsatega, kuni nad pole muutunud

mulle meeldivad mehed, kes asuvad kohe rünnakule, kui rünnakuplaan on loodusseadustega kooskõlas

ma luuletan sellepärast, et mulle meeldib
mõtelda
luuletus võiks olla riimides - rütmirikkeid on niigi
elus palju

ma ei tea, kas jumal on olemas, aga usun elu
seaduspärasustesse

ma pole ülbe, olen uhke nagu Merimeé Carmen
või nagu lemmikkangelane filmist "Viis õhtut" -
isegi mu vead on hinnalised ja õpetlikud

kui muutun vihaseks, olen selles ise süüdi

kui solvumisetatoline tunne tuleb, vibreerin
solvajaga ühel lainel ja seega polnudki põhjust
iseenda üle solvuda

olen end alati tundnud linnuna, kellele kaugused
on ainus siht, sest paigalseis on surm

omand on koorem - mina tahan ka tiibu
kasutada

keegi ei ahelda mind ühegi nime külge - saatust
ei peta

mind ei saa ähvardada mitte miski ega keegi,
ootan nii päeva kui ka ööd võrdselt

mu veri on null grupist, järelilikult olen vana hing
ja tean, et minuta hättasattu ja läbi ei saaks

mulle ei sobi mustad riided, neisse on surm
kodeeritud liiga varakult ette

suurim vaenlane olen endale ise, aga
loodusjõud olen ristunud puhastustuleks

muusika paneb mu hinge leegitsema ja tema
mõjul lendavad mu hingeosad auruna
kosmoses

luule kontsentreerib mind tiirlema ümber
elumõtte tuuma

oleme raamatud, mida kõik ei loe, laulud, mida
laulavad jumalad, kui nad kahetsevad oma vigu.

Ei väsi ma lootmast,
et kord saabub aeg,
mil vaibuvad tormid,
õites ühine aed.

Ei väsi ka luulest,
kus ennast ma laen -
nii korrastan mõtteid
ja hääbub mus vaen,

mis trotsides möllas,
kui köitis meid tusk,
kui kaotsi läks side
ning endasseusk.

Ei väsi ent tunne,
mis liitis kord meid.
On tüli kui tunnel,
kus lõputult teid

saab valida juhul,
kui armastus hoitud.
Saab armust nii palju
mu hingele toitu.

Ei väsi ma lootmast,
et kord saabub aeg,
mil vaibuvad tormid,
korras ühine aed.

Nüüd ma tean, et luule vägi
aitab kummaliselt mind.
Nüüd ma näen - suur vaeva mägi
kaob, kui laulab hinge lind.

Tema nimelt elab minus -
looming on ta tulemus.
Maailm oleks sünge, vinus,
teda kui ei oleks mus.

luulet sünnib minus
ja see on nii vahva
kuigi ära tüüdanud
ma olen kirjarahva
luulepisikut ma olen
ammu endas kandnud
ainult ma ei teagi
kes ta mulle andnud
ehk on kaitseingel unes
luulevaimu toonud
või ma metsaallikast
võluvett vist joonud
luulet sünnib minus
pärast tuult ja tormi
et siis elu tasakaaluks
läheks jälle normi
Seega kirjutan ma
päris enda pärast
ja et vahel minna
peitu ilmakärast

Mul on haruldane anne:
saatus suure loomeõnne
andis enne vanadust -
nüüd tunnen loomevajadust.

Köögis kuuma pliidi taga
riimimasin mus ei maga
kulp see keerleb riimihoos,
kui potis mulksub õunamoos.

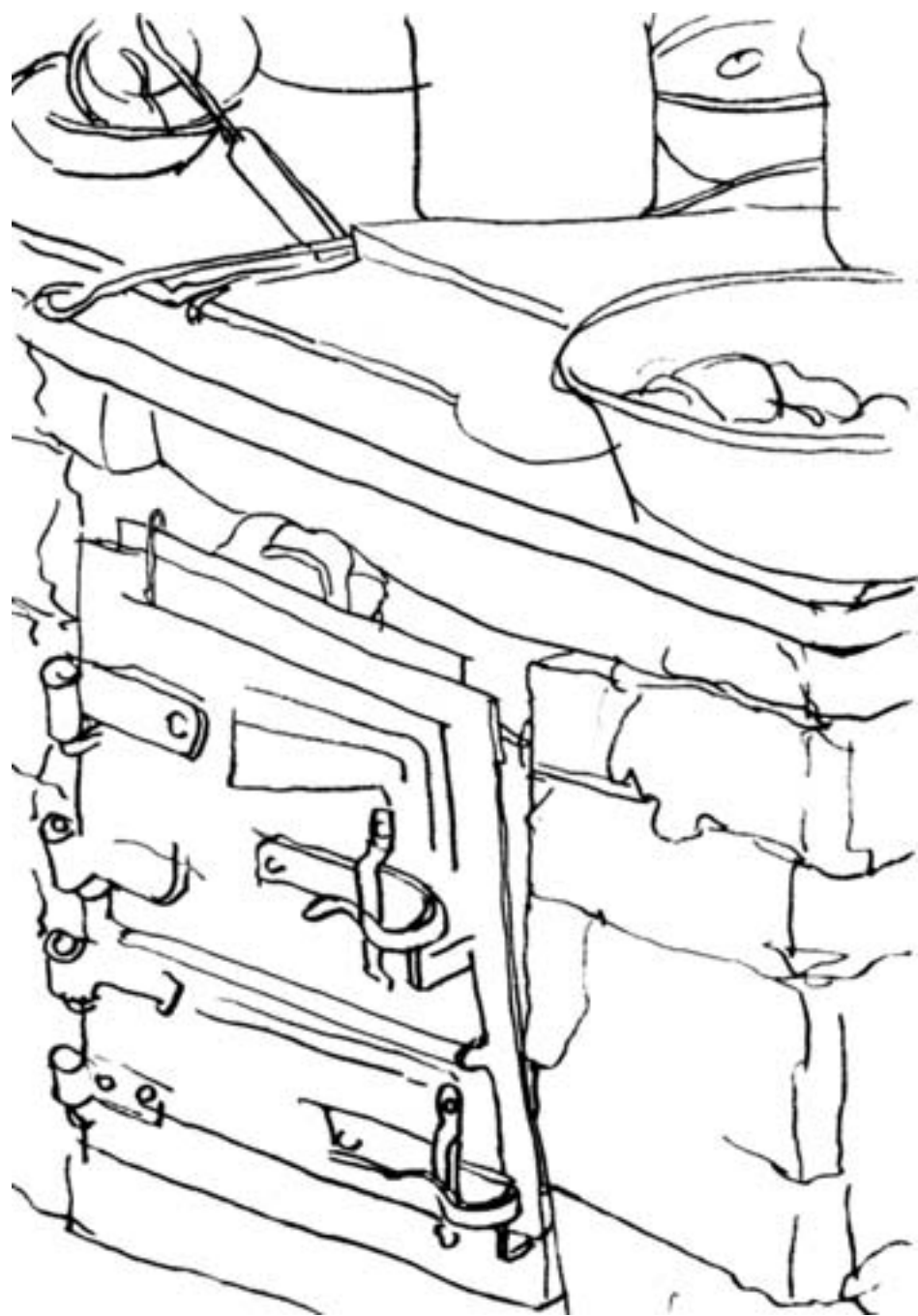
Õues aeda korda tehes
on mu puud kui riimilehes:
sahisevad omas keeles -
olen sõber nende meelest.

Keldris kui ma ringi tuulan,
suvesaagi laulu kuulan:
rikkus salvestus su põue,
meissegi - see aja nõue.

Aeg veel nõuab uusi viise,
leevendamaks suuri kriise
ilunäljas inimestes,
laulumaiastes eestlastes.

Kui ka viis läeb vahel meelest
tuge saan just luulekeelest,
mis mus elab rõõmu toel -
ikka laulan omal moel!

Soovitan ka muile soojalt
hakata just luuleloojaks,
et maailm ei oleks kreenis.
Loodan, et mu laul teid veenis!

Pegasus on täna üsna agar -
miks ma muidu ööselgi ei maga?
Perutab mul teine nii et tolmaab,
homme ilmselt lugejaid see solvab.
Luuletused õhinal on valmind,
olen sõnu kiirustades palmind:
ratsutanud luuleaiast läbi -
üldsegi ei ole tundnud häbi,
et sain lüüa salmipeenrad segi,
reeglid - need ei tulnud mõttesegi.
Tundsin ainult liikumise lusti -
äkki vajan luule kaitsesüsti?

Ma pole vormiotsinguil,
ma otsin üksnes sind.
Neil unistuste kohtinguil
vaid suureneb mu ind.

Ma pole väljas saama peal:
ma tahan üksnes laulda
ja igal minu riimireal
on õigus elu nõuda.

Mingi võimas vägi minus
sõnu riimeks ritta seab.
Kaunis kirjus sügisilus
sünnivad mu luuleread.
Ärgu lõppegu mu tahe,
loomeallikad mu sees.
Stiilituski pole pahe -
endaks jäägu igamees.
Kohtad minus luulejanust,
see mu nõrkus, see mu kirg,
olles suures loomevalus
luuleks muutu, palun sind!

Ma tulen, luulerada taga
ja ma ei tea, kas hoolid must?
Miks oled ikka vait ja vaga,
kui mina tunnen vaimustust?

Ma laulan, viis võib olla vale,
siis ootan sinult parandust.
Kuid süda on sul ilmselt kale?
Miks kiivalt varjad varandust?

Sa tule, luulerada taga
ja tea, et ikka hoolin sust!
Sa oma varandusi jaga,
et ma ei tunneks igatsust.

Sa laula, viis võib olla vale -
siis ära palu andestust.
Me elu lauluta on hale -
see tõmbab ligi õnnetust.

In spe ehk igavesti õnnelik

Kui muutungi ma mullaks
ja kaotan elamise väe,
siis kulgaatomina hullaks
oma lastelaste käel.

Või kaitseingliks oleks,
inglijõuga aitaks neid.
Kui ma praegu laulja poleks,
käiksin hiljem pörguteil.

Liigub aeg
ja liigub jaht.
Sõnavaht.
Mõttejaht.

Päike ülalt,
vesi alt -
kõik on säetud
arukalt.

Säetud nii,
et pereheit
toimub siis,
kui oled eit.

Nüüd saan sõna
vallata,
oma aega
hallata.

Lõua all on
juba lott,
väärtustes ent
selge sott.

Liigub aeg
ja liigub jaht.
Luulejaht.
Mõttejaht.

Keegi müütab oma sõnu
mingi raha eest.
Mina tunnen puhast mõnu
oma laulmisest.
Rütmiga end korda loitsin
päevapingetest.
Iseenda sisu maitsen
alateadvusest.
Mõtted saavad salmidesse
lastelastele,
elutarkus valmidesse
luulelistele.

Naudin inimesi, naudin hetki.
Naudin luuleilmasõiduretki.
Naudin armastuse kuumi mängu.
Naudin puhastavaid õpetlikke änge.
Naudin enda sees ja sellest väljas.
Naudin kõike naudingutenäljas.
Naudin raamatuid ja mõttechetki.
Naudin sedagi, mis ammu tehti.
Naudin iga hetke tähenduse aimu.
Naudin kõigi salapärast vaimu.

Mu süda on kui ookean,
kus palju tundelaevu.
Kui neist mõni hätta jääb,
ei päästma teda vaevu.
Las upub mure lainetes,
sest pole teda vaja.
Vaid rõõmulaevu tervitan
ma kogu eluaja!
Mu süda on kui ookean,
seal on, jah, salakarid,
kuid neid siis üha uurides
ma ennast aina harin.
Jääb ohte üha vähemaks,
ka torm on täitsa lahe.
Vaid kuri andeksandmatus
on elus suurim pahe.

Igierksa sooviga,
mõttetuleleegiga
süüvi südamesse,
astu enda sisse.
Iga kord värskena,
täitsa tuliuuena
naudi enda sisu,
täitmatu olgu isu.
Nopi rõõmuõisi,
ärgita ka teisi
elus ilu nägema,
luulet elust tegema.
Kui aga pole isu,
puudub teis see sisu,
mis jumalast on antud,
armurõõmust kantud,
minge ära väljale,
hüüdke üles päiksele:
soovid olla sina
õnnelik kui mina.

Sõnad
räägivad seesmisest kõnest.

Sõnad
peegeldavad sisemust.

Sõnad
tunglevad laia ilma -
nad sooviksid leida sõpru eest.

Sõnad
hulguvad sageli üksi,
siis võib hakata kõle ja halb.

Sõnad
vajavad sobivat pinnast, nagu lillgi ei kasva kivi peal.

Sõnad
juurduvad nagu ka taimed,
vaid valguses, viljakas peas.

Sõnad
saavad ka umbrohud olla -
nad lämmitavad, kui neid on palju.

Sõnad -
kui nad ei ole mul roosiaia kuningannad - on ometi
mu lemmiklilled:

seal võsa veeres meelespealilli
on palju ja siniseid,
nende igatsevad taevased silmad,
on kaunimad, mida tean.
Ei oska ma sõnade roose luua
tänapäeva sinu jaoks.
Kuid meelespealilli, ka kullerkuppe
ma ometi sinugi jaoks kimpu seon.
Kui hiljem neid üle vaatan,
on südamel koduselt soe.

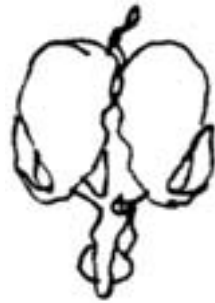
Uhkelt oma venega

On luule ime, meeldib mulle üha
ja elul on nüüd hoopis kõrgem hind.
On Luuletaja minu silmis püha
ning tema mõtted puudutavad mind.

Me elus tähtsal kohal turvalisus,
mind võlub lihtsus just, ka tasakaal.
Kui mõni naeraks mind mu luuleisus,
ma ütlen: see on minu Püha Graal.

Ta annab mulle kõike, mida vajan,
sest temas peitub elu kontsentraat -
taas tasakaalu sünged mõtted ajan
ja elulaineis kindlalt on mu paat.

Aukohal selles istun mina ise,
sest kõrval saavad teised kulgeda.
Neil purjed võimsad on ja värvilised,
kuid minu teed ei saa nad sulgeda.

Ma lähen luulemaale -
sealt leian uue jõu.
Poetidelt saan üha
ma tuge ja head nõu.

Nad võivad ilu luua
ka hetkest pisimast,
me ette tõde tuua
pimedaimast sisimast.

Sa tule luulemaale,
siit leiad ilu, tõe -
näed meie kõigi ühtsust,
ei üksinduses põe.

Te laulate jälle, me oleme üks,
talv aastast eal ei lahku
ja iial me kokku saada ei saa,
sest kumbki oma kohalt ei lahku.
Kui mullaks ja aatomeiks
muudab meid aeg,
siis kohtan teid taevasinas
ja minust on saanud
üks ihalev tung –
mu leiate enese sõnas.

Vestlus Alliksaarega

Ka minus koos on nunn ja sübariit.
Ma tean, et nunna palju rohkem.
Kuid nende vahel sõlmit rahuliit
ehk tasakaal on seda uhkem?

Ma pole enesele mõistatus:
on minus vähe musta kurjust.
Su laule leian sagedasti suust
ja tilistan su narrikuljust.

Loen sagedasti luuletusi neid –
jälg nendest minusse jääb kustumatu.
Me nagu vääriks templikünniseid,
kus elad Sina – preester hindamatu.

Ei väsida saa luule valgusest,
kus elab rõõm, kus puudub tabu.
Sa päästad üksinduse kalgusest -
ja palju rohkem elab ilmas vabu.

Sa lased sõnamuusikasse kanduda –
me nagu tantsiks Sinu luulesaalis,
et suuta sõnamaagiale anduda
su sätendavas ulmabakhanaalis.

Öökapil lebab "Aja kuju" -
seepärast olen kärsitu:
tööl mõtteis tõttan ära koju,
sest elu siin on värsitu.

Teeb luuletaja mulle teene,
et õhtud poleks pimedad -
nii hinge salajastel teedel
puhkeb poeesia imena!

Kui poleks ilmas poetesse,
kes vaimustaks ja üllataks,
me raviks masendust ja stresse
ja troostitus meid vallutaks.

Laabanlikult

Hukka mõista mõtete kaalul,
panna hinnalipik külge kõigele,
säilitada näiline normaalsus –
kas armastada või mitte?

Suudelda võimalikult tihti võtjana,
panna kirja iga saavutus rahaline,
omada rahulolu panka minnes –
kas armastada või mitte?

Minetada kõik lihtsad sõnad,
mõnuleda võõrsõnades onaneerides,
mis tagab enesekindluse ja maine –
kas tasub armastada või mitte?

Keerata kinni tüütu tõe kraanid,
teenida kasumit teiste arvelt,
trotsida rutiini turismireisidel –
kas armastada või mitte?

Nutta haletsusest viltuläinu üle,
süüdistada riiki ja naabrit alatuses,
naeratada hetk hiljem vajalikule bürokraadile –
kas armastada või mitte?

Lihtne lauluke Liivile

Vari saatis kogu elu -
hädaoht ju lähedal.
Varju võitis - hinge ilu!
Virin polnud meeles tal.

Laulis rinnast muremõtted,
tihnikud lõid kõlama,
vulisema luulelätted,
hinges hellus põlema.

Tungal põleb siiamani,
talle kuulub igavik.
Kummardan su ees ma maani-
oled meile vajalik.

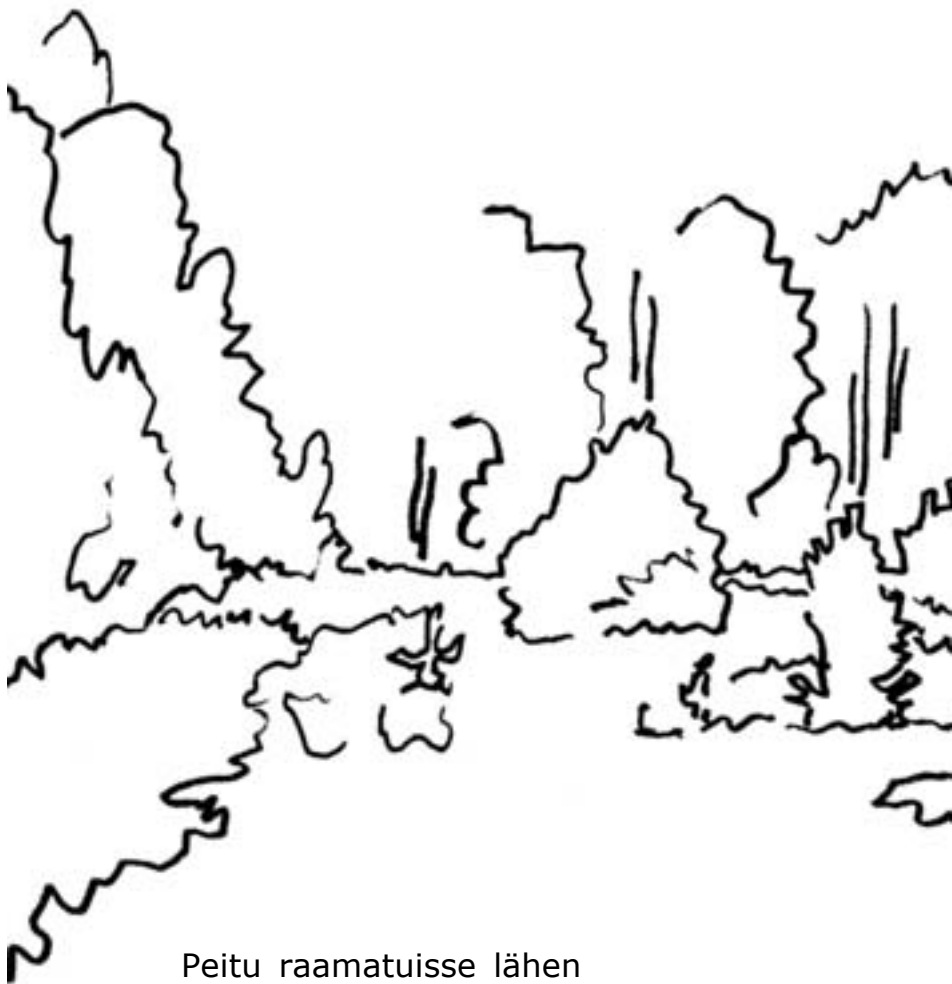

*Heiti Talvikule
tema luuletuse "Poeet" põhjal*

Sa siiski olid eht
nii elus kui ka luules.
Sa polnud koltund leht,
mis triivis aja tuules.

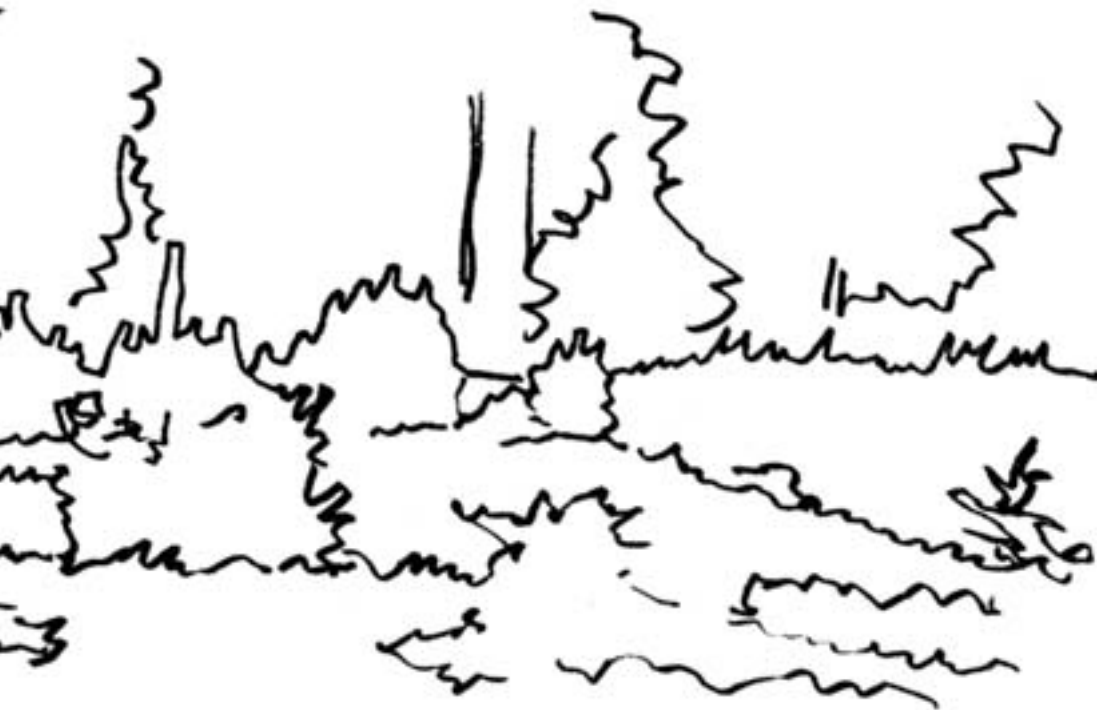
Sus iga kild ja tahk
ka luule ilu jaatas,
kuid õrn vist hing ja nahk,
et olid kodumaata.

Sus hiilgas kest ja tuum -
kõik siinamaani leegib.
Ja luule võimas, kuum
sust meile palju räägib!

Peitu raamatuisse lähen
halli igavuse eest.
Sõpru mul ei ole vähe -
mitutuhat kirjameest!

Raamat - see on imeline,
mõtterikas tähemaa.
Truu on vaikiv seltsiline,
reeta mind ta eal ei saa.

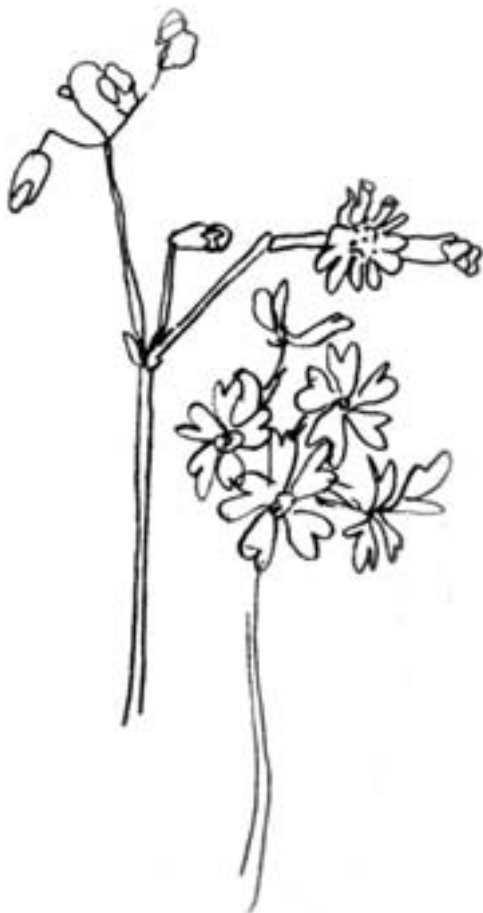

OLLA LOODUSLAPS ON MÕNUS

Puu kasvab -
aastaringid erinevad,
sest mõnikord
ei olnud
loodus
hell.
Kõik kidurused
kuskilt pärinevad
ja kõle võib siis
olla südamel,
kui kasvutungi piiras
mingi paine.

Loodusele

End annan sinu kätte
ja usaldan su väge.
Nii viskun sinu lättesse,
et võitlus poleks äge:
ma alistun kui nõrgem pool
ja sina leebud siis -
ning sinu kaitsev vool
mind õiges suunas viib.

Nüüd suvi puhkab,
väljas karged ilmad,
üks öö tõi juba
talveteate.
Suur suvi magab,
tal kinni silmad,
kuid asjata te
tänast ilma neate:
talv astub rahva ette,
põues lootus,
et meie silmist paistaks
tema ootus,
ehk meie teda
omamoodi armastaks.

Lemmikaastajast

Näitelaval härra Sügis
värvikalt end väljendab.
Loodusraamatusse jälle
heldet palet küljendab.
Selle taustaks emand Ilu
maalib juurde kirevust -
Sügis aasta laval praegu
näitab oma paremust.

Nüüd draamad alles algavad,
sest sügis on ju laval -
ja seda paljud pelgavad,
sest mõtted külmetavad.

On päikseta ja vihmane
nüüd iga teine päev!
Küll mõte neil on ähmane
sest vaene mõttekaev

ei lase näha kaugele
või sügavuste sisse.
Miks usk neil suri ometi
päikese tulemisse?

Saab kõike luua mõtte jõul -
võib sügist armastada!
Kui loodusega ühel nõul -
ei aega kurvastada.

Liblikas

Üürike elu -
kuid lust on nii täielik.
Tema just minugi
rahusse viib.
Ei tema kurda -
tal elu on täiuslik.
Leplikult unele
uinub ta tiib.

Mööda ajatelge saabub sügis,
ega suvigi veel pole pigis:
soe on õues, taas ja meie põues -
loodusel on laual kirju lõuend.

Meeldib meile sügiskirkus, -hiilgus.
aasta lõikes parim sel on kiirgus:
ammutab sest jõudu noor ja vana -
talve astume sest sarmikana.

Vihm las ladiseb akna taga, mina ikkagi õue läen.
Ta niisutab palgeid, ka annab mu õuelastele väe.
Pilved puistavad alla oma kandamit rasket,
räsivad küll roose ja mu kaharat lemmikkaske.
Olen ikka hakkamas, kuulan vihmahoo juttu.
Ta tahab voolata, ta ei mõistaks me nuttu,
et miks ta peab küll alatasa me kaela sadama.
Miks ei võiks me hakata vihmapidusid pidama!
Ta trummeldab katustel, tantsib järvel balletti.
Ma koos temaga tantsin ja meeeldi vettin.
Ma paterdan lompides, olen vahel kaelani vees,
mulle meeldivad isegi pehmed ja porised teed,
sest miks peab kogu aeg olema kuiv või tolmas?
See viiks mu tuju nulli ja oleks lausa solvav,
et külla ei tule mu parim sõbranna Briis.
Kui poleks vihma, siis saabuks me ellu kriis.

Nüüd pilved madalalt ujuvad
üle sinava taevamere -
nii toovad sügisetuju nad,
pannes kihama koolipere.

Uus algus on septembri jagu
mis siis, et ees näiline surm.
Iga põnn alustab ühte vagu,
rammu ootel on põllud ja nurm.

Tuulepoisid laulavad oodi,
sest loodus on sünnitand just:
"Rikkus läinud on jälle moodi -
aeg vajab seega meie töökust.

Ei, sügises polegi nukrust
nii palju, kui laulis poeet.
Oh vaata, kuis sügise kukrust
veereb välja üks punane Peet.

Ta kogunud võitmatut jõudu,
tema soontes on suvine ramm.
Ei karda see haiguste õudu,
kui veres on rööme või gramm."

Sügis ja pimedus
mind ei mata:
elada ei saa ma
luuletamata.
Nüüdki laulan
suvemeemide mõjul,
päikest toob meeltesse
sinu kuju.

Tule maale linnast,
hinga kõigest rinnast,
lumi siin on valgem,
mõte ka on helgem.
Tule maale linnast,
tööde väsind rannast.
Peame pühi üheskoos,
kapis ootab pohlamoos.
Tule maale puhkama,
suusateele rühkima.

200 päeva - jälle kevad
ja taevas pole enam hall.
Kuid inimesed muretsevad -
on raske olla pirtsakal.

See vaade, mis mu akna taga
on kaunis nagu akvarell.
Neis hetkis olen vait ja vaga
on süda ilust malbehell.

Mu sõbrad puud on valmis vapralt
tervitama lumehangesid.
Nad üksnes noogutasid, hapralt
neil lehed küljest langesid.

Ei taga nuta vanu lehti
ka pihlapuu mu ukse ees.
End raagus vormi uhkelt ehtis,
et seista karge lume sees.

Ma ootan kevadet
just kasemahla tõttu,
kui enne lehtimist
puu annab oma verd.
Kui tilgub teda
minu soonte sisse,
siis puuks ma ise
veidi saaksin ju:
nii kindlalt seisaks
nagu kased õues,
nii vankumatult, tervena.
Tormes vastu pean,
saan puhastuda
vanast, üleliigsest,
et algaks kerge
uus kevadlend.

Mis on maailm sinililleta?

Sinilill - varredki sinised,
lubavalt taevaste karva.
Temagi maiselt on surelik,
kevade kaotust ei korva.
Mälestus süütutest silmadest
suvesse minuga kandub.
Osake kevadeilmadest
suvele kuulekalt andub.
Silmissse põimitud tänagi
kirkaid, ka tumedaid pilke.
Sinilill - nii mulle temagi
ellu toob säravaid helke.

Tasakaal mõtlejale

Kui on palju mõtteid mõeldud,
tahan minna väljale.

Kui on palju sõnu öeldud,
keskendun vaid muljesse,
naudin musklirammu jõudu,
kuulan puude sahinat,
jälgin pilvetaadi sõudu,
järvepaisu pahinat,
päikse poole tõstan nina,
energial lasen voolata,
emban tuuli, taevasina
sisetundeid kuulatan.

Tunnen, et ei ole vaja
muud, kui sina taevasse,
peatan hetkeks kogu aja,
keskendudes muljesse:
elu tundub nõnda ilus -
mured kadunud on taas,
olla looduslaps on mõnus -
kui on jalad kindlalt maas.

Maiõine

Kaunilt laulab ööbik öösel -
laulev tung on kevadöödel.
Armunud ei maga kaua,
unelevad armu lauas,
huultelt elurõõme juues,
mahlu aina juurde tuues.
Ööbik laksutab neil öödel
lõhnavatel toomepuudel.

Üks haiku

kevadkuine ilm
tulevikulembene
ihapakatav

Tusk kui tuleb,
sallu lähen,
tammelt saan toe.

Vaatan pilvi,
taevakaarelt
loodusmärke loen.

Vilgas orav
tervitab mind
oma vaikselt moel.

Südamel siis
hakkab peagi
jõuduandvalt soe.

Koju jõudes
kaunist luulet
raamatutest loen.

Pärast aga
kalli kaissu
õnnelikult poen.

Rähn väsimatult toksib
poolpehkind kase ladvas
ja salaja vist nokib
tihastele pandud teri.

Küll on ta tunnid töökad -
eeskujuks on see sell,
juba ootan talve lõppu
päeval külmal, lumisel.

Kevade toob südamesse
siutsuv linnuparv,
igatsevalt mängib
raadios metsasarv....

Õnn on see, kui on mul käsi,
millest kinni võtta.

Õnn on see, kui ära väsin -
keegi appi tõttab.

Õnn on see, kui tuleb tali,
pakub oma voorust.

Õnn on see, kui mõtet valin,
vältida saan toorust.

Õnn on seegi, kui ma suudan
läita väikest sädet -
sellega ehk tuimust muudan,
kannan elu mõtet.

SU ENDA MÕTE ILMSELT
SAATUST KUDUS

Jutt riimides

Kui oleks jumal, siis ehk Utu*,
viiks tõele lähemale luuletuse, jutu.
Nüüd aga areng meil on vaevaline,
miks elu juba pole taevaline?
Ma kaotaks ära tõusikluse rutu,
aukohale ka tõstaks vaimse röömunutu,
ahnitseja oleks seaduslikult paheline
ja kõigi mõtteviis võiks olla roheline.
Aga kahjuks - ma ei ole Utu,
kuid olen armastuses väsimatu.
Kui taaskord kehastuks, siis omaks mana,
mis aitaks näha vaenlast paremana.
See jõud on praegugi mus olemas.
Tõe leek on alati mus põlemas.
Kuid kuidas aidata teid nagu Utu?
Ei tea! Ehk ise lõpetate jutu....

Omamoodi vaidlus lemmikpoetessiga

Maailma saatust kunagi
ei määra mingi gramm,
vaid seda määrad sinagi -
me kõigi teod ja ramm.

Su enda saatust tänagi
vormis see mõttejõud,
mis oled mõelnud kunagi,
kui hääd said teistelt nõu.

Me mõte plaanib tegusid,
kuid mõttetus ju ka.
Kui uurid mõttevagusid -
saad elu sisuka.

Kui mõte mõtte kõrvale
on pandud ellu toeks -
me saatus kulgeks teisiti,
kui rahvas rohkem loeks.

On mõeldud kahjuks sageli,
et tähtis leib ja tsirkus.
Ent sellest tähtsam ikkagi
on lugemise virkus.

Maailma saatust kunagi
ei määra mingi gramm,
vaid seda määrad sinagi -
me kõigi teod ja ramm.

Võtta muret õnnena?

Kas juhid ise elulaeva tüüri
või kuskilt kaugelt juhitakse meid?
Kui tunne pekslemas on vastu müüri
jääb järele vaid tühjus, üksnes lein.

Siis seisad tummalt, pilku suunamata
ses suunas, kust võiks paista päästev rand
ja hoomad – vahel endast sõltumata,
et õnn on mujalt tulev karma-and?

Kas tasubki siis uita nukras udus
ja süüdistada kõiges teisi vaid?
Su enda mõte ilmselt saatust kodus
ja nüüd ehk oma kanga kätte said?

Seepärast Kurbus, Pettumus või Mure
ei tohiks olla jõud, mis labastab -
nii mõeldes Paha kiretuna sureb
ning Mure oleks õnn, mis vabastab.

Lapse küsimus

Kui ta sees ei põle tuli,
kui tas pole sädetki,
kuidas saaks ta anda meile
vaimuvalgust edasi?

Kui ta hindab näo järgi,
lapsi soovib mugavaid...
Siis ta toodab tühje hingi,
mitte kauneid, sügavaid.

Kui ta, tüdimusest kaame,
ootab laste lahkumist,
kust siis tuld me ise saame,
väärt ellusuhtumist?

Enele

Mõte tuleb kusagilt, sa tead,
et ise talle teinud raja.
Nõnda radu raiuma sa pead
eludzhunglis kogu antud aja.

Lähed läbi tundmatuse öö,
pimedust sa valgustad kui vaja.
See on elu mõte, Sinu töö –
Sina oled koolis õpetaja.

Raskused ei ole Sulle vaev -
lastega sa tunned ühendust.
Nendelt saadki raiumise väe,
tänu neile tunned pühendust.

Kurjus ja Headus kord käsikäes
vinnasid end üles vaevamäest.
Kurjus ei jõudnud enam minna
vaikselt end teise turjale vinnas.

Headus märkas ta räiget tempu,
hukka ei mõistnud sõbra vempu.
Astus vapralt siis, kukil Kurjus,
sõbra vemp kohe alguses nurjus.

Lootis, et Headus kurjeneb ka,
kahte kurjamat kannaks siis maa.
Lasi end Headusel tassida üles,
vahepeal turjal, lõpuks süles.

Headus teenis jätkuvalt teda,
kurjus sai vabalt mõnuleda.
Nii ta lesis ja kogus rasva,
laiskus aina suuremaks kasvas.

Headus salenes, töö ka toitis,
edenes kõik, energia loitis.
Kurjus kustus laiskuse leemes -
headus hoolsalt peab seda meeles.

Vahel, leides kurjuse eoseid
endas näeb kurja- laisa seoseid.
Kurjus on selleks vist kasulik,
et mõista - headus on vajalik.

Nõrkus toodab
nõrkust,
tugevus aga
tugevust.
Rumal eelistab
kõrkust,
tark aga -
suurt lugemust.

Mentaliteet

Me, sõbrad, hoiame kokku.
Kõik teised on tõprad vaid.
Nii siga ei salli sokku,
ega mõningaid mullikaid.

Me valime näo järgi
ja kas küljes on firmamärk.
Ministreiks paneme härgi
ja õige on eurovärk.

Me vihkame nõrku ja haigeid
ja vahel siis ahneid ka,
kui nad ei kuulu me liitu
ja röövivad me piruka*.

* Mõeldud on riigipirukat. (autor)

Ei taha mõte mandumist -
ta tahab tõele andumist,
et oleks ees meil mäkketõus
ja inimkond veel elujõus.

Kuid mõte võib meil kaduda,
kui me ei suuda aduda,
et tappev on see linnalärm
ja võimuvõitlus, meelehärm.

Seepärast jätkem võitlused,
poliitilised väitlused
ja käiseid üles käärides
koos olgem mõttesfäärides.

Ja kaugele sest jäägu pank,
turg, väärismetsa raielank,
siis nõrgeneb ka Katrina
ja enam ohtlik poleks Hiina.

Me oleme elanud õnnes,
vahel elu on räsinud.
Ent alati näljased õnnest
ja töökusest väsinud.

Enda teadmata oleme rikkad.
Seda teadmast vist loobunud?
Kuid tuleb uskuda ikka -
olla endast just joobunud!

Võib lennata inime kuule,
saab võitu ka haigusest.
Kurb olla? Mõtle siis muule,
jõudu ammuta vaprustest.

Me põlgame vaeseid ja nõrku,
teisi vaatame kadedalt.
Nii langeme vihade võrku
ja elame rabadalt.

Me oleme elanud õnnes,
sest kõik on rikkusi täis.
Oh, oleks vaimsusse tõmme,
hetk mööda läeks mõtetes häis.

Oma rajal üles-alla
tormab inimkonna rong:
kord on mäetipp, päiksesära,
siis on pime, sünge org,
küll on sõda, laastav maru,
katastroof või uputus.
Õnneks saan ma täna aru -
vaja vahel raputust:
et ei ära kaoks kui sohu
parim osa meie seest.
Karma nuhtleb nõnda pahu -
tema vormib igameest.

Ma sündisin paabeli tornis,
seal lihtrahva poole peal,
ning uskusin - minul on tarvis
olla võrdsena võrdsete seas.

End harisin selleks, et teada,
kuis kaotada ehitusvead
ja oskasin kambritki seada,
et teistelgi oleks seal hea.

Õige varsti kogesin kurjust,
mu ehitist tabas pankrott,
sest tornis ma kohtasin lurjust -
nüüd elan kui kirikurott:

ta võttis mu kambri, ka kellu
ja käseb, et oleksin vait,
kogub rikkusi oma ellu,
samas kahaneb vaimutoit.

Ta kogub ja kogub ja kogub,
juba kitsaks jääb temale torn.
Mu onn on kitsas ja logu,
kuid tema on sünge ja morn.

sest talle on ikka veel vähe,
ta eksib oma kambrite sees.
Ta tahab, et appi tal lähen,
kuid mina olen vaba mees,

kel rikkused kiiva ei kisu,
mu onnis on õdus ja soe
ja olgu tal täitmatu isu
ta hinnangud mulle ei loe.

Jüri Üdile

Ma ei ütle lahti sellest
toorest sisemaast
ükskord kasvan ikka suureks
ja siis tõusen maast:

Sina kingid mulle püha -
kiirgab sinu tuum.
Sinu juurde tulen üha,
lummab sõnaruum.

Mul on silmis pisarad,
sa tekitasid neid -
nad kui tähed hoopiski
ja neid on triljoneid.

Triljon õnnehetke, andi
säilib minu sees.
Sinussegi nemad pandi -
nüüd nad ühtses kees.

Väga väarikas ja vääritu –
seega tugev ja nõrk.
Nii olen ma
õppija-rändaja,
mitte kunagi kõrk.
Veel olen ma võtja ja andja,
vahel eksija,
kuid mitte kunagi
äraandja.

Pessimism ja optimism

Ärritab tundmatu,
võõras ja mõistmatu,
viha teeb riigikord.
Piitsutab konkurents,
kurvastab dekadents,
elu on tihti morn.

Köidab kõik tundmatu -
mis siin loeb riigikord?
Elu on valitud tee:
innustab konkurents
andestust, dekadents,
mõtled ehk järele veel!

Jumalakartlikkus – see sõna on imelik:
sisult ta ometi täiesti ilmalik.
Mida küll inimene kartma peaks,
kui jumal ise on loonud ta heaks?

Me oleme seotud

Ma iseenda pärast
poleks sündinud maailma.
Mulle oled eluliselt vajalik.
Kuis oskaksin ma virguda,
sirguda või paista silma,
kui poleks sind - mu elu -
mu eilne, praegune ja tulevik!

Ma iseenda pärast
küll ei eksisteeriks,
kust ammutaksin elutarkust,
ma toitun teiste särast,
toetusest ja aurast,
teid täis on olevik ja minevik.

Kui olengi ma
uhkes üksinduses
ja ülbuses ja endaväes,
siis tean, et inimese saatus,
ei ole siiski üksnes
enda käes.

Tark oleks toetada nõrka

Alguses veerid elu
kui aabitsast kirjatähti.
Vigu teed hullumoodi,
tarkus ent kasvatab tahti.

Tooruse taht on väike,
soojust annab ta väheke.
Sooritad tarkusse käike -
sinust saab teistele täheke!

Cogito, ergo sum

(Alliksaarelikult)

Olen tihti mõtetest rase.

Raamatud on mind viljastanud mängeldes, armastuse ja vihaga, vaimutõusiklikult (oh, mis sobiv sõna mõnede epude puhul), uudishimulikult, sarkastiliselt, pinnapealselt ja hellalt.

Mõtteviljad on mõned söödavad ja mõnedest saab isegi mürgituse. Allergia väljendub ühe ja sama kordamises, papagoina pasundamises, et jäetaks järele. Vasturohuks oleks hoidumine mõtlematusest - nagu allergiku hoidumine taimedest väljadel, pargis ja niitudel.

Mõned mõtted ei sobi kokku. Nad kas kaklevad või siunavad sisinal salaja ja avalikult enda all ja ees, peal ja taga.

Selle asemel, et oma teed minna, rähklevad mõtted oma mõttetus kakluses, andes otsaette erinevaid silte ja muhke.

Mõnele meeldib vaatamata kõigele kangesti mõtelda.

Jättes oma mõttelapsed ilma hurjutada, lähevad mõned mõtlejad baaridesse purjutama.

Mõned mõtted muigavad lõbusalt-mõnusalt, aga teised torisevad tagedalt või tasa tõsivaikseks tõmbudes.

Mõned mõttelapsed on söödavad, mõned löödavadki.

Kas saab taibata taipamatut mõtete jääalustes sügavikes?

Kas saab olla mõtetevahelist dialoogi ebavõrdses sügavuses?

Mõned ägavad mõtetekoorma all - nad ei vali vahendeid vabanemiseks. Mõnede mõtted on kerged nagu udusuled, paitavad, soosivad, heldivad.

Ühed mõtted sünnitavad ja teised suretavad. Ühed kasvatavad mõtteperet ja teised kaovad mõtete surnuaiale igavesele unele.

Maailm on mõtteid täis. Maailm on mõttetust täis. Mõtlematus hiilib mõtteisse ja tõukab, hävitab, süüdistab, on nõutum nõmedusest.

Täna on mõttepäha.

Tänagi mõtlen üha.

Parimad mõtted hoian alles, talletan luuletusis.

Kõik mõtted kokku on tarkuse tulvavoog - maailma mahtumine endasse.

Oi, kui kõrgelennuline on mõni mõte!

Saamatud mõtted sandistavad või hääbuivad.

Ülejäänud lendavad teispoole taevalaotust, alateadvuse lõpututesse müsteeriumidesse.

Mõtled

Voolab mõtte jõgedel
janu kustutav vesi,
seda mõtte imevett
ei jooda mitmekesi:

on selleks loodud ilma
trükikunst, raamatulett,
et meie siseilma
voolaks teiste eluvett.

Küendes mõttevagusid –
tahad vilju muile anda,
täites mõttejõgesid,
saab sealt eluvett kanda.

Iga mõte pärale ei jõua,
sest see mõeldi esmalt enda jaoks.
Sellepärast võimatut ei nõua
tahan vaid, et endausk ei kaoks.

Iga rada minekuks ei kõlba,
ometi ta olemas ja jääb
võimaluseks kellelegi, halba
ma ei näe, kui keegi sinna läeb.

Tunda tahan oma ummikteesid,
et siis vältida neid suudaksin.
Eksimiste abil tõed ja teesid
minu tasakaalukamaks muudaksid.

Iga mõte pärale ei jõua,
sest see mõeldi esmalt enda jaoks.
Iga rada minemist ei nõua,
tahan vaid, et siht mu eest ei kaoks.

Hümn Päikesele

Kummardan ma üksnes Teda
olen Tema loodud hing,
keegi muu mind valitseda
ei saa mitte iialgi.

Tema päralt on suur vägi,
kogu kaunis ilmaruum.
Kord mu uuriv mina mõistis,
et on temas kõige tuum:
annab elu nõrgalegi,
paitab kõigil võrdselt päid,
Tema käes on jõud ja vägi,
seadusigi loob ta häid,
selliseid, mis tagab elu
võrdselt merel, taevas, maal
ja just Tema antud ilul
on me elus suurim kaal.

Ta ei muutu iial õelaks,
punu vaenuvõrkusid,
mind ta iialgi ei nõelaks,
sest tal pole nõrkusi,
selliseid, mis inimestel:
võimutseda, käskida,
vahet teha, mõnitada,
väarat võimu uskuda.

Kummardan ma üksnes Teda
olen Tema loodud hing,
keegi muu mind valitseda
ei saa mitte iialgi.

ÄRA EKSIJATKI NEA

Ära hetke, aega nea,
muidu teed sa ränga vea -
vaesemaks läeb sinu retk!
Kallis olgu iga hetk!
Möödub noorus, nii ka kevad,
kurbushetked lühenevad,
kui me väärtustame aega,
on ka õnn siis kõrge laega
Ära eksijatki nea,
talle see ei ole hea,
vaesemaks läeb teie retk.
Õpetlik on iga hetk!

Valin sõbra
naerusuise,
oksa armsa
pihlapuise.
Lähen raskustele
vastu.
Tahan mööda
valust astu.
Maha jätan
pahad tujud.
Kergelt nendest
üle ujun.
Ei viska nooli
mürgiseid,
liiga maiseid,
argiseid.
Minul ees kui
naerusuu
ja taskus kaitsev
pihlapuu,
tahan sellest
luuletada,
õnne sulle
kuulutada.

Igäühes peidus päike,
mingi kullatera.
On ta peidus või nii väike,
aga seal ta elab.

Süngel päeval teame ikka
pilvetagust seisu.
Inimese puhul kahjuks
neame paigalseisu.

Taas avan end –
sisse voogab kõike:
päikest, herilasi -
kademeelsete sõimu
ja sõprade mõistvaid sõnu...

Kui sulgen end –
pimeduses näen unenägusid
avatuse mälupeeglitest:
herilased muutunud
nõelravipisteiks,
kademeelsete sõim
väarikuse proovikivideks.

Kui ei avaks end?
Kulgeks pimeduses lend?
Parem hoian avatuna uksi
kesk headkurja ilma...
Mus on settimis- lakmuspabereid
ja maailm jääb helgeks.

Neile, kes teistsuguseid võõristavad

Ta sündis siia ilma -
ta pole valge leht,
ei ühesugust karva
pole mitte keegi teht.
Me sees on selged numbrid
ja lihtne noodikeel,
kui teine neid ei mõista,
peaks uurima siis veel.
Kui kohtad võõrast looma,
siis ära imesta,
vaid asu sildu looma -
ei vaen siis pimesta.

Taas näidanud te orjalikku palet,
sest pole õige aeg, et vabadust
te nautida saaks, vaid on vaja valet,
et tunda arga, võltsi hubasust.

Ma kärsitust nüüd tunnen, nõrkushoogu
ja tean, et väärin hoopis miskit muud,
kuid lähen enamuse loodud voolu,
kus tean, ma pruugin ikka oma suud.

Ja mitte ainult! Tee võib viia lahku,
kui nõuate, et olen ori ise ka.
Seal voolus millegi ees küll ei kohku
ja olen enda moodi isekas.

See isekus mul teenib üksnes headust:
ei kummarda ka mina sakste ees,
vaid täidan üksnes jumalikku seadust,
mis hoiab mind just õiges vooluvees.

Me elu hoovused ja salakarid
on argadele nagu rotilõks.
Kui lõksu satun, ennast veidi harin
ja enam pole see mul püüniseks.

Kuid näib, et orjuses on mõnel mõnus,
sest pärast tulgu kasvõi uputus.
Kuid praegu? Praegu on nad suures janus -
on võitnud jälle ajaloputus!

KATRINA - ükskõiksuse sünnitus?

Kusagil kaugel on laastav maru.
Sind ei puutu, kuid palun saa aru:
kõigega seotud me niikuinii -
maailm pole kinni, vaid avali.

Kusagil tunneb inimlaps valu,
ise ta meie käest abi ei palu.
Mõttega saame aidata ikka -
mõttejõu poolest oleme rikkad.

Mõte ja palve on üüratu jõud.
Elu ei laasta siis torm ega põud,
kui oled vaba ükskõiksusest -
abi saad kindlasti kõiksusest.

Kusagil kaugel on laastav maru.
Sind ei puutu, kuid saa sellest aru:
olla võid hädas sa ükskord ise.
Sõbraks saad võtta küll hoolimise!

Sa januned kui maa,
mis veest on ilma.
Sul puudus rahust,
sõprusest ja kallimast.
Ma näen, et kurvad
on su ootvel silmad,
miks otsustasid
loobuda sa sallimast?
Teistsuguseid sa
põlgad, vaikid maha -
kõik sinu meelest
halb ja vale näib.
Kui headust kogeda
sa selles ilmas tahad,
siis ise mõista, tunnustada,
andeks anda täi.

Teile andeks annan,
kõukude armee,
et nuheldi te patte
minu kätte.
Te vigu enam
ma ei tee -
ma uueks loon
nii tulevikku!
Ihaledes täiust,
järelpõlv,
te meie aated
ellu viite.
Ma tahaks väga,
täna, siit, et
ilmas poleks
saatanlikke tuleriite.

Usun

Kindlana ja kaua püsib
mu pisike lihtne laev.
Juhtida teda ei ole
mulle põrmugi vaev.

Kui vahel murdubki tuules
sinine lootuste mast,
aitab mind hädast välja
südameheaduse last.

Selles on aegade tarkust
ja valu, mis ilu lõi,
usku ning käte virkust,
mida aeg samuti tõi.

Ükskord kui vajubki kreeni
minu pisike elulaev,
saadab mind kalmistuteeni
väsinud, leebunud raev.

Hingele kuulub see,
mida ta on andnud,
nagu kirss on endas
üksnes kirsse kandnud.

Anda saab vaid siis,
kui kasvuaeg on soodus,
sellest räägib meile
iga päev ka loodus.

Oleme kõik inimlapsed
surelikud.
Ühtemoodi miskipärast
õnnelikud.

Aga muremäed on kõigil
erinevad,
teisest kliimavöötimest nemad
pärinevad.

Kui sa oskad näha
kujunemislugu –
küllap peaksid igaühest
veidi lugu.

Aitaksid ja hooliks
kõige nõrgemast.
Hukka mõista siis ei saaks
ühtki inimest.

Ta tuli tasa.
Puudutas meeli.
Sõnatult uueks
mu hinge löi.

Mis see küll oli,
ei teagi öelda,
midagi olulist
kaasa tõi.

Nüüd on ta võtta,
kui olen hädas,
ravib mu hinge
ja joon, aina joon.

Mis mul on anda
vastu ja tasuks?
Seda, et avaneb
minugi ruum,

kus on see säde,
mis mulle antud,
selleks et uueneks
järgmine tuum.

Selleks, et kannaks
järglaste tiivad,
vaja on anda
nagu annad sa.

Siis saab ka loota,
et paremaid hingi
homme kannab
emake maa.

Kui andekus on
viha teenistuses,
kui võimuiha halvanud on
meeli.
Kui õiglustunne hääbunud on
rikkusihas,
siis kuidas
inimeseks
nimetada sind?

Tahan teada, miks ma valin
vahel elus raskeid radu?
Miks on tihti vihmavalin
toonud ikaldust ja kadu?
Tahan teada, kas ma olen
ise häda põhjustanud,
äkki ilmas iga olend
kedagi on kahjustanud?
Tahan teada sünnilugu
maailmal ja igal hetkel -
siis ei oleks ajalugu
etteheide inimretkel.
Tahan teada, sestap uurin
vastuseid ma elu läbi.
Ümber kahjuks piirid, puurid -
olen vaid ju kuuse käbi.
Tahan teada, miks ei austa
tamm mu käbilikku nägu?
Uurin kõigi varjul tausta,
algul vastu vaatab hägu.
Kui ma aga väga soovin
mõista, miks on lepal urvad,
tema nahas olla proovin,
siis ei oleks lood nii kurvad
nagu praegu, mil on sõda
mitme erakonna vahel.
Sest nad võrdsed, pole häda -
sama sisu ju neil kahel.

Elule

Ma olen su radadel käinud,
neist jälgi on mu ümber ja sees
ning teisi radu olen näinud,
seal mõnedel on kui müürid ees.
Tean, kus on su seemnete aardlad.
Vaata, mul selgem su aapestik.
Ei avane päris kõik su maardlad
kahjuks, sest ees on suur kuristik,
kust üle ei oska ma minna –
kord lennates tabas mind nool –
pidin jääma suletud linna,
kus on üks üldhariduskool:
Seal tööd tehakse käsu korras –
vaim vaid raamides areneb,
sillameistreid ei õpetata,
ent relva(fakti)õpetus paraneb.
Ma olen su radadel lennanud,
nagu su väike liivatera,
kui olen sind kuidagi rünnanud,
väriseb me ühine võra.

Ma vaatasin Hopkinsi filmi,
seal kirgedest pakatas.
Ma uskusin näitleja silmi -
ta mure mind nakatas.

Ma tundsin, et kohal on august:
mis ennustas kaduvust,
ja nägin neis armastusraugust,
kaaslast mitteaduvat.

Ma nägin ka ilusat südant,
mis üksinda vireles.
Ja kui ehk väliselt kole -
sees ilu tas sädeles.

Kui ollakse tahtmiste orjad,
saab üksnes tõdeda vaid:
kellel pole isetust hinges -
need kannavad ahelaid.

Me elame edasi, onu,
uskus isetu, inetu neid
ja pulbitsev armastusjanu
saatis laiali sädemeid.

KÕIK, KES ON OLNUD,
ON VERES JA PERES

Surnuaed on õhtul
küünaldemeres -
kirikuskäik eestlastel
ikka on veres.
Pühakojas kuulame
sõnumit mõtlikult.
Maailma kaeme
rohkem osavõtlikult.
Kui poleks
imelist jõuluaega,
oleks me eetika
ehk madala laega.
Tared nüüd
puhtamaks küüritud,
kurjus kuhugi
sisse müüritud.
Mida me teeks küll
jõuluajata?
Eksleks kui inime
ilma rajata.
Kuulame iseend
inimsummas
olles kirikus
jõululummas.
Surnuaed on
küünaldemeres -
kõik, kes on olnud,
on veres ja peres.

Emale

Sa oled mu hing
ja valguse andja,
mu tiibade meister
ja valude kandja.

Sa oled mu täht,
mida vahel ei märka.
Võin olla kindel,
sus kurjus ei tärka.

Sa oledki lootus,
kõige parem ja üllam
ja oled ka ootus,
et tuleks me külla.

Oh ema, mu ema,
ma täna ei saa -
Sulle mõtteis kingin
kogu taeva ja maa.

Väga õnnelik olen ma:
mu koduks on Önnemaa.
Viilkatuse all on mu kodu,
sealt järvele viib mitmeid radu.

Kel koduks on Önnemaa,
see naerda ja tööd teha saab.
Eeskujuks esiemade liin -
nende mõtteid ma edasi viin.

Ka süda on mul alati lahti
ja luules leian puhata mahti.
Ei tea, mis on valu ja äng,
sest köidab mind laulumäng.

Ma olen "Talvenauding,"
kuid sina - "Valge Klaar,"
seepärast mitte iial
meist saada ei või paar.

Mispärast soovid, sõber,
et kasvan sinu puus?
Ei ole sinu koostist
mu hapras viljaluus.

Ehk meeldin sulle talvel,
kui olen valminud
ja nautida mind suudad
kui küpseks talvitun.

Ma armastan neid mälestusekilde,
neid vaadeldes on süda õnnest hell
ja mälestus neist tekitab mus tunde,
et olen laulev vanaaegne kell.

Ma olen nagu ajas väänlev humal -
häid hingi tunnetan kui iseend.
Nii lähedal mul seisate kui Jumal,
teist igaüks näib mulle nagu vend.

Taas istun meenutuste laua taha,
taas heliseb mus mälestuste kell.
Ma jätan liigse elutaaga maha
ja puhas helk on kõigil mõtetel.

Kadile

Ilmavalgust täna nägi
mu esimene lapseõnn.
Olgu sinu päralt vägi,
karastagu ebaõnn.

Täna hüüan sinu nime,
eiran veidi kurvastust.
Olgu sinu päralt ime,
väga palju armastust!

Ilma sünnib laps just heana,
kuigi näis ehk ema veana.
Aga hiljem, nähes halba
teda see ka nakkab, salvab.

Halvad mõtted kahjustavad,
kõige kallal kurjustavad:
paradiiski tundub vaene,
kodumaa nii halb ja paene.

Ilma sünnib laps küll heana,
aga seda täna tean ma:
mõistvad vaimud igas "pahes"
näevad päikest igatahes.

Elu täis on imelisi hetki -
neid leida igalt poolt on lausa lust.
Nautides rutiinimurdvaid retki,
võin öelda: elu väärrib imetlust.

Jättes vanad rajad maha,
saan muuta senist nägemust.
Vaatan julgelt pimeduse taha,
näen elu kõiki tahke, vägevust.

Elu täis on kurvastavaid hetki -
siis kogen ängi, kurbust, tüdimust.
kuid kui teen rutiinimurdvaid retki
siis maailm tunduda ei saagi must.

Tiiu Jüriado luulest*

Tiiu Jüriado on end oma luules tutvustanud loojaisiksust sügavuti vaadeldes, milles avaneb luuletaja iseloom ja olemus. Luuleharrastuse on tinginud mõtlemise vajadus, selles on ta end tundnud linnuna, kellele kaugus on siht vältimaks paigalseisu. Ka tunneb ta end enesele olevat suurima vaenlase, aga muusika paneb ta hinge leegitsema, mille mõjul ta hinge seosed hajuvad kosmosesse. Luule kontsentreerib teda tiirlema ümber elumõtte tuuma. Rahvamassidest eemaldununa loobub luuletaja võimust ja vastutusest, olles näiliselt muutunud elule immuunseks. Küll aga märgib ta oma luuletuses "Kes ma olen ehk duett Lundkvistiga", et talle meeldivad mehed, kes asuvad kohe rünnakule, kuna see on looduseadusega kooskõlastatud.

Oma luuletusi nimetab autor tihti lauludeks. Tema luules on laulvusele lähendavat loojasuunitlust, ka võib luuletustele omistada laulvat rütmikindlust ja loojale omast vormilist lähtealust. Autor ise ütleb oma loomingu kohta: "*Mu laulud on lihtsad, vabad / mingit kergust neis ma taban, / olles valguse poole teel.*" Kuigi enesevaatlus viib järeldusele, et ta "*pole Ahmatova või Betti Alver, ma pole ka Tsevetajeva või Viivi Luik*", on ta ise valinud enesele kasvamise luulemaastikul, kus voolavad luulejõed. Autor julgeb end avada ka olukordades, kus põhjatus paistis ja selle pinnas elustus tõdemine, et tõde pole ühenäoline.

* Autor on käesoleva kirjatüki valmimise eel lugenud Tiiu Jüriado luulekogu "Kajakalaulud", mis ilmus pseudonüümi all Johanna Merikajakas, aastal 2004.

"Kajakalauludes" on Jonathanile pühendatud luuletsükkel. Kuigi neid lugedes võib mõelda poeedi vastaspoolest, rõhutab luuletaja: "*...su küljes takjana ei ripu, jään tiivuliseks niikuinii*" ja "*Ei hooli mingeist reeglitest, sest lennulust on veres*". Tajudes õitsemishullust ta ülistab luulevalu, nii et peab eneselt küsima: "*Kus on küll peidus värsid mu ajusoppidest?*" ning nentima: "*Riiuleil on reas luuleraamatuid, kuid elades luuleta jääb meel küll mustaks.*"

Armastusest kirjutades märkab autor, et "*kuhu röömud kogunevad, seal siis mured lagunevad*". Mahuka raamatu valmimisel tuleb küsimus, "*kust tuleb iluigatsus, mis on kõrgem kui taevad?*" ning luuletaja lepib, et ilmselt "*olen pärit liblikate tõust*". Armastusele omistatakse mitmeid omadussõnu. Jüriado tunded baseeruvad ta luuleloomingule, ta armastusele, ta kurvastusele ja ta võib lõpuks nentida, et armastus on eatu, kuidas sellele ka lähenetakse.

Luuletaja luuletuste rohkus annab sisevaatlusiks arvukaid võimalusi ja nüansse, sidudes sõnast arenevaid variatsioone, kus ka mõnikord kahtleb sõnas või elamises sõnata - "*Kuid mida teame tunnetest, mis ei sõltu sõnadest*" või on valmis võimaluse andmiseks suureks sõnameistriks saamiseks. Näiteid toob ta suurtest sõnameistritest eesti luules, kus on Jüri Üdi ja Juhan Liiv, kummardub Karl Ristikivile

Arkaadia teel, vestleb Alliksaarega ja katsub mõista Laabani luulemõtet.

Filosoofilisema küljega on Jüriado mõttelennulaulud, mis mõnikord on luikedena valged ja väarikad, teinekord katastroofistunud ägedaks sõnasõjaks, kus siiski *"oma südame silmadega vaatan su nägu, oma hinge kõrvadega kuulen su juttu"* ning *"Oma südames ma andestan sulle, oma hinges mõistan su kõnet. Ainult oma mõistusega mõistan sind hukka, Ego."*

Autori luules ei puudu ka huumor ja sarkasm, sedalaadi luuletuste aineks on Euroliit, globaalsus ja need, kelle eesmärgiks on omakasu salakavalus, kuni on ärastatud kodumaa.

Tiiu Jüriado värsivorm on lihtne, nii paaris-, vahelduv või süleriimides on ta säilitanud laulva tooni. Omalaadse kooskõla moodustavad ühelt poolt kergus ja õhulisus, teisel pool südame sügavam tunnetus, milline see armastus kui mäng ka alati on. Väliseestlastest lugejale pakub Tiiu Jüriado hea kohtumisvõimaluse luulega, mille vormikindlus on alati olnud hinnatud.

Hannes Oja

TABULA GRATULATORIA

Lennuväepoiste Klubi Torontos
Toronto EELK Peetri koguduse segakoor Cantate Domino
Coveney, Vilma
Jõgi, Kalju
Kabal, Vanda
Kalvik, Priit
Kannel, Heino ja Endla
Kitt, Ivar
Kruut, Evald ja Lilja
Kütti, Asko
Liho, Endel ja Gertrud
Linholm, Sven
Lutsep, Helmut
Mark, Ester
Norheim-Lehela, Tamara
Oder, Evald ja Evi
Pallas, Herman
Peters, Ago ja Tea
Peters, Norma
Rammul, Raimund
Roomets, Kalju ja Ilme
Salumets, Helju
Soaru, Helgi
Toming, Guido ja Ragne
Vaigro, Aado
Vihma, Johannes ja Frieda
Viirlaid, Arved ja Hilja
Väärsi, Meeri

Sisukord

JUUA ARMASTUSE PEEKREIST 3

- Ma laulan ülistuslaulu 4
- Miski sunnib mind 5
- Ava mu süda 6
- Mind ei ole olemas su jaoks 7
- Ma tean, sa kord äkitselt tuled 8
- Sa tahad lõõmavaid tundeid 9
- Sa meeldid mulle 10
- Kinni jäin 11
- Sulle luuleaia ma rajasin 12
- Volens nolens 13
- Armastus 14
- Juua armastuse peekreist 15
- Tulin siia allikale 16
- Kas tahad? 17

IGAL MINU RIIMIREAL ON ÕIGUS ELU NÕUDA 19

- Kes ma olen ehk duett Lundkvistiga 20
- Ei väsi ma lootmast 23
- Nüüd ma tean, et luule vägi 24
- luulet sünnib minus 25
- Mul on haruldane anne 26
- Pegasus on täna üsna agar 28
- Ma pole vormiotsinguil 29
- Mingi võimas vägi minus 30
- Ma tulen, luulerada taga 31
- In spe ehk igavesti õnnelik 32
- Liigub aeg 33
- Keegi müütab oma sõnu 34
- Naudin inimesi, naudin hetki 35
- Mu süda on kui ookean 36
- Igierksa sooviga 37
- Sõnad 39
- Uhkelt oma venega 40
- Ma lähen luulemaale 41
- Te laulate jälle, me oleme üks 42
- Vestlus Alliksaarega 43
- Öökapil lebab "Aja kuju" 44
- Laabanlikult 45
- Lihtne lauluke Liivile 46

Sa siiski olid eht 47
Peitu raamatuisse lähen 48

OLLA LOODUSLAPS ON MÕNUS 49

Puu kasvab 50
Loodusele 51
Nüüd suvi puhkab 52
Lemmikaastaajast 53
Nüüd draamad alles algavad 54
Liblikas 55
Mööda ajatelge saabub sügis 56
Vihm las ladiseb akna taga, mina ikkagi õue läen 57
Nüüd pilved madalalt ujuvad 58
Sügis ja pimedus 59
Tule maale linnast 60
200 päeva - jälle kevad 61
Ma ootan kevadet 62
Mis on maailm sinililleta? 63
Tasakaal mõtlejale 64
Maiõine 65
Üks haiku 66
Tusk kui tuleb 67
Rähn väsimatult toksib 68
Kevade toob südamesse 69
Õnn on see, kui on mul käsi 70

SU ENDA MÕTE ILMSELT SAATUST KUDUS 71

Jutt riimides 72
Omamoodi vaidlus lemmikpoetessiga 73
Võtta muret õnnena? 74
Lapse küsimus 75
Mõte tuleb kusagilt, sa tead 76
Kurjus ja Headus kord käsikäes 77
Nõrkus toodab 78
Mentaliteet 79
Ei taha mõte mandumist 80
Me oleme elanud õnnes 81
Oma rajal üles-alla 82
Ma sündisin paabeli tornis 83
Ma ei ütle lahti sellest 84
Väga väärikas ja vääritu 85

Pessimism ja optimism 86
Jumalakartlikkus - see sõna on imelik 87
Me oleme seotud 88
Tark oleks toetada nõrka 89
Cogito, ergo sum 90
Mõtlejad 91
Iga mõtte pärale ei jõua 93
Hümn Päikesele 94

ÄRA EKSIJATKI NEA 95

Ära hetke, aega nea 96
Valin sõbra 97
Igaühes peidus päike 98
Taas avan end 99
Neile, kes teistsuguseid võõristavad 100
Taas näidanud te orjalikku palet 101
KATRINA - ükskõiksuse sünnitis? 102
Sa januned kui maa 103
Teile andeks annan 104
Usun 105
Hingele kuulub see 106
Ta tuli tasa 108
Kui andekus on 109
Tahan teada, miks ma valin 110
Elule 111
Ma vaatasin Hopkinsi filmi 112

KÕIK, KES ON OLNUD, ON VERES JA PERES 113

Surnuaed on õhtul 114
Emale 115
Väga õnnelik olen ma 116
Ma olen "Talvenauding" 117
Ma armastan neid mälestusekilde 118
Ilmavalgust täna nägi 119
Ilma sünnib laps just heana 120
Elu täis on imelisi hetki 121

Tiiu Jüriado luulest 122
TABULA GRATULATORIA 125